

Edukační programy pro zámek Hrádek u Nechanic

Bakalářská práce

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obory: Historie se zaměřením na vzdělávání
Humanitní studia se zaměřením na vzdělávání

Autor práce: **Nikola Klozová**
Vedoucí práce: Mgr. Jan Divišek
Gymnázium Jeronýmova Liberec

Zadání bakalářské práce

Edukační programy pro zámek Hrádek u Nechanic

Jméno a příjmení: **Nikola Klozová**
Osobní číslo: P18000703
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obory: Historie se zaměřením na vzdělávání
Humanitní studia se zaměřením na vzdělávání
Zadávající katedra: Katedra historie
Akademický rok: 2019/2020

Zásady pro vypracování:

V bakalářské práci se budu zabývat zejména edukačními programy na zámku Hrádku u Nechanic. V teoretické části práce čtenáře seznámím s tvorbou vzdělávacích programů a pracovních listů. Následně ve zkratce přiblížím samotné sídlo, konkrétně historii a současnou podobu. Budu se tak tímto způsobem snažit přiblížit dobu, ve které žili významní členové rodu Harrachů, jenž vlastnil tento objekt. Praktická část bude složena právě z tvorby edukačních programů, což zahrnuje ukázky pracovních listů k jednotlivým zámeckým prohlídkovým okruhům, zámeckému parku a k přilehlému okolí. Ukázky zaměřím na různé věkové kategorie dětí na základních školách. Spolu s pracovními listy budou předložena i jejich řešení a metodické listy.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování práce:

Jazyk práce:

tištěná/elektronická

Čeština

Seznam odborné literatury:

- HALADA, Jan, *Lexikon české šlechty*, Praha 1999.
HANUŠ, Radek ? CHYTILOVÁ, Lenka, *Zážitkově pedagogické učení*, Praha 2009.
HORKÁ, Hana, *Studie ze školní pedagogiky*, Brno 2009.
JAGOŠOVÁ, Lucie ? JÚVA, Vladimír ? MRÁZOVÁ, Lenka, *Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace*, Brno 2010.
JULÍNEK, Stanislav, *Základy oborové didaktiky dějepisu*, Brno 2004.
KOTRBA, Tomáš ? LACINA, Lubor, *Aktivizační metody ve výuce: příručka moderního pedagoga*, Brno 2011.
KUBŮ, Naděžda, *Metodika průvodcovské činnosti na hradech, zámcích a dalších zpřístupněných památkách*, Praha 2014.
LABISCHOVÁ, Denisa ? GRACOVÁ, Blažena, *Příručka ke studiu didaktiky dějepisu*, Ostrava 2008.
LUŠTINEC, Jan, *Jan Nepomuk František Hrabě Harrach 1828?1909*, Vrchlabí 2006.
MAŠEK, Petr, *Modrá krev: minulost a přítomnost 445 šlechtických rodů v českých zemích*, Praha 1999.
NETKOVÁ, Jarmila, *Hrádek u Nechanic*, Pardubice 1978.
NOSEK, Petr, *Hrádek u Nechanic*, Pardubice 2003.
PETTY, Geoffrey, *Moderní vyučování*, přeložil Jiří FOLTÝN, Praha 2013.
PRÁŠILOVÁ, Michaela, *Tvorba vzdělávacího programu*, Praha 2006.
PRŮCHA, Jan, *Moderní pedagogika*, Praha 2017.
SITNÁ, Dagmar, *Metody aktivního vyučování: spolupráce žáků ve skupinách*, Praha 2009.
SLAVÍČEK, Jan, *Hrádek u Nechanic*, Praha 1969.
ŠOBÁŇOVÁ, Petra, *Edukační potenciál muzea*, Olomouc 2012.
WAGNER, Jaroslav, *Hrádek u Nechanic: státní zámek a okolí*, Praha 1958.
ŽUPANIČ, Jan ? FIALA, Milan ? STELLNER, František, *Encyklopedie knížecích rodů zemi Koruny české*, Praha 2001.

Vedoucí práce:

Mgr. Jan Divíšek
Gymnázium Jeronýmova Liberec

Datum zadání práce:

16. prosince 2019

Předpokládaný termín odevzdání:

16. prosince 2020

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Jaroslav Pažout, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 16. prosince 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

22. června 2022

Nikola Klozová

Poděkování

V první řadě bych ráda poděkovala vedoucímu své bakalářské práce panu Mgr. Janu Diviškovi za odborné rady a čas, který mi během zpracování daného tématu věnoval. Mé díky náleží též pracovníkům a kolegům ze zámku Hrádek u Nechanic. Poděkování patří i mé rodině a přátelům za jejich velkou podporu.

Anotace:

KLOZOVÁ, Nikola, *Edukační programy pro zámek Hrádek u Nechanic*, Liberec: Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická, Technická univerzita v Liberci, 2022, 51 s. Bakalářská práce.

Cílem bakalářské práce je vypracování edukačních programů na zámku Hrádek u Nechanic. Teoretická část práce seznámí čtenáře s tvorbou vzdělávacích programů a pracovních listů. Ve zkratce přibližuje danou historickou památku, její historii a současnou podobu, spolu s tím i významný rod Harrachů, jenž tento objekt vlastnil. Praktická část práce je složena z tvorby edukačních programů, zahrnuje ukázky pracovních listů k jednotlivým zámeckým prohlídkovým okruhům, zámeckému parku a přilehlému okolí zámku. Programy jsou zaměřeny na různé věkové skupiny žáků základních škol. Součástí programů jsou předložené vytvořené pracovní listy včetně metodických listů.

Klíčová slova: edukační program, pracovní listy, základní škola, zámek Hrádek u Nechanic, Harrachové

Annotation:

KLOZOVÁ, Nikola, Education programmes in castle Hrádek at Nechanice, Liberec: Faculty of Science, Humanities and Education, Technical University of Liberec, 2022, 51 s. Bachelor Thesis.

The aim bachelor thesis is the drawing up of educational programs at the castle Hrádek in Nechanice. The theoretical part of the thesis contains readers with the creation of educational programmes and worksheets. In short, the thesis describes this historical monument, its history and current form, jointly with this also the important Harrach family, owner of this castle. The practical part of the work consists of the creating educational programs, covering some worksheet tips for monotonous castle tours, park, and the adjacent castle grounds. The programmes are aimed at different age groups of pupils from primary schools. As a part of programmes are provided worksheets are with their methodological sheets.

Key words: educational programmes, work sheets, primary school, castle Hrádek at Nechanice, Harrach family

OBSAH

ÚVOD	9
1 EDUKAČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ A MUZEJNÍ PEDAGOGIKA	11
1.1 HISTORIE EDUKAČNÍCH PROGRAMŮ V ČESKÉ REPUBLICE	11
1.2 FÁZE EDUKAČNÍCH PROGRAMŮ	13
1.3 KONKRÉTNÍ TYPY EDUKACE.....	14
1.3.1 Pracovní listy	14
1.3.2 Metoda řetězového provázení	16
1.4 EDUKACE PŘÍMO NA PAMÁTKOVÝCH OBJEKTECH	16
2 ZÁMEK HRÁDEK U NECHANIC.....	18
2.1 POPIS ŠLECHTICKÉHO SÍDLA.....	18
2.2 ŠLECHTICKÝ ROD HARRACHŮ.....	19
3 PRAKTICKÁ ČÁST.....	24
3.1 HARRACHOVÉ A JEJICH ŽIVOT	24
3.1.1 Metodický list	25
3.1.2 Pracovní list	27
3.2 JAK SE ŽILO NA ZÁMKU?	28
3.2.1 Metodický list	30
3.2.2 Pracovní list	31
3.3 S POHÁDKOU PO OKOLÍ ZÁMKU.....	32
3.3.1 Metodický list	33
3.3.2 Pracovní list	35
3.4 NA OKAMŽIK HRABĚNKOU ČI HRABĚTEM.....	36
3.4.1 Metodický list	37
3.4.2 Návrh informační tabule č. 1	38
ZÁVĚR	39
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	41
SEZNAM PŘÍLOH.....	44
PŘÍLOHY	45

Úvod

Edukační programy na památkových objektech a v muzejních institucích jsou v současné době hojně využívaným vzdělávacím prostředkem, který se stává důležitou součástí památkové a muzejní práce. Jedná se o speciální část obecné pedagogiky, přičemž právě v rámci vzdělávací a muzejní pedagogiky není potřeba do větší míry využívat obecná pravidla, kterými se řídí pedagogové ve škole.

V památkových objektech či v muzeu lze edukační činnost praktikovat mnoha způsoby. Edukátor v těchto zařízeních může uchopit svou práci volněji, respektive může používat aktivity formou zábavy, které by však měly být vzdělávacího charakteru. Primárně bývá muzejní a památková edukace řazena do neformálního vzdělávání, přičemž při zajištění odpovídající kvality práce může daná edukace přesahovat do vzdělání formálního.

V rámci své několikaleté praxe na státním zámku Hrádek u Nechanic jsem si uvědomila, že by průvodce během svého výkladu jakékoli prohlídkové trasy neměl návštěvníkům nadiktovat pouze strohá data, ale jeho důležitým úkolem by mělo být návštěvníka zaujmout tak, aby v něm zachoval poznatky a vzpomínky v trvalejším časovém úseku. A třeba i chuť se někdy vrátit zpátky, případně navštívit další prohlídkovou trasu z nabídky daného objektu. Právě zkušenosti a zážitky s návštěvníky, jak dospělými, tak převážně s dětskými, a má učitelská praxe mne zavedly k myšlence, proč jsem si zvolila téma edukačních programů v památkovém objektu jako téma mé bakalářské práce. Práce je zaměřena na výchovně vzdělávací program pro žáky základní školy, ke kterým mám blízko z důvodu mého působení v roli vyučující dějepisu na druhém stupni základní školy. V rámci praktické části práce budu vytvářet vzdělávací programy pro různé věkové kategorie s různým zaměřením. Věnovat bych se chtěla především dějinám každodennosti šlechtické rodiny a její aktivní účasti v kulturním životě.

A právě i z důvodu malého množství vytvořených vzdělávacích listů zde na zámku Hrádek u Nechanic jsem se rozhodla pár dalších vytvořit a promítnout je do své bakalářské práce.

Bakalářská práce je koncipována v teoretické rovině s navazujícím praktickým příkladem vzdělávacích programů. Cílem práce je aplikace poznatků získaných z odborné literatury do praxe, tedy do vytvoření edukačních programu a pracovních listů, které budou sloužit dětským návštěvníkům státního zámku. Úvodní část práce obecně charakterizuje edukační vzdělávání, vysvětluje základní pojmy a přibližuje výukové programy v památkových objektech a v muzeích. Kapitola též obsahuje informace o tvorbě edukačních programů. Práce pak v neposlední řadě zmiňuje informace o historii daného památkového objektu, důležitých pro tvorbu edukačních listů, a též o jeho majitelích, tedy rodu Harrachů. Praktická část obsahuje tvorbu několika edukačních programů rozdělených dle věkových kategorií a s různým tematickým zaměřením. Ukázky vzdělávacích listů jsou pro vysvětlení vhodně doplněny metodickými listy, což vede k dokreslení práce průvodce s návštěvníky.

1 Edukační vzdělávání a muzejní pedagogika

V současné době si pod pojmem muzejní pedagogika představujeme mimoškolní vzdělávání, které probíhá převážně na půdě muzejní budovy či památkového objektu, a to v rámci přímého kontaktu s vystavenými exponáty. Tato forma vzdělávání se v posledních letech těší vzrůstající oblibě pedagogů a žáků a mnohdy i široké veřejnosti. Vzdělávání je prakticky jedním z hlavních cílů muzeí a památkových objektů, přičemž v současnosti lze vyzorovat důraz na konkrétní specializované programy v těchto institucích. Na důležitosti v těchto institucích nabírá role pedagoga a speciální didaktické programy na konkrétní témata, což do pozadí přesouvá cedulky s popisky jednotlivých exponátů a též trochu zastihuje roli běžného průvodce.

1.1 Historie edukačních programů v České republice

První zmínky o vzdělávacích aktivitách ve formě přímého kontaktu se studovanými objekty najdeme hluboko v historii. U nás v českých zemích se objevují prvky muzejnictví a muzeologického myšlení už v 18. století, v období tzv. osvícenství, přičemž ke zdůraznění jejich vzdělávací úlohy dochází už v průběhu století následujícího. Nám dnes známé edukační programy však dříve ještě prakticky neexistovaly. Výchovná funkce těchto institucí byla především vnímána jako podpora vzdělanosti a pěstování či rozvoj vědy a umění.

K menším změnám dochází až v průběhu minulého století – v Československu například před válkou existovalo zhruba 300 muzeí, jež zajišťovala možnost školní edukace. Nejednalo se však o muzejní edukaci v té podobě, jak ji známe a vnímáme dnes. I přesto, že došlo v roce 1948 k zestátnění muzejních institucí a změně jejich řízení, setkáváme se v nich i tak s edukačními aktivitami, zajištěnými většinou formou přednášek, komentovaných prohlídek či besed.¹ Pro školní skupiny byly většinou využívány metody výkladu, což také zahrnovalo například

¹ ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Edukační potenciál muzea*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3034-8. S 233.

tzv. putovní výstavy, instalované ve školách. Byly pořádány školní olympiády, dělo se tak v rámci spolupráce škol a muzeí, případně se pod patronací některých muzeí uskutečňovaly letní tábory. Právě díky zmínkám o těchto akcích v archivech je patrné, že měla muzejní edukace v českých zemích silnou tradici.²

V období nastolené komunistické propagandy v českých zemích zhruba do listopadu roku 1989 nebyla kvalita muzejní edukace nijak velká, vždy však záleželo na konkrétních institucích a jejich zaměstnancích, zda prostor k pořádání vzdělávacích programů poskytnou či nikoli. Poměrně negativní dopad na kvalitu edukace v institucích měla i izolace českého muzejnictví od světa, když dané instituce trpěly nedostatkem informací o dění právě ve světových muzeích. Z pohledu dnešní doby můžeme tuto edukaci vnímat jako omezenou a skromnou, jelikož v institucích panoval velký nedostatek odborníků, kteří by se problematikou zabývali.³

V principu se začátkem devadesátých let minulého století dochází ke změně muzejní edukace – mění se podoba, rozsah a její popularita. Muzejní pedagogika se stává samostatnou vědní disciplínou, která vyžaduje i odbornou kvalifikaci muzejních a galerijních pedagogů, například je zahrnuta do studijních oborů vysokých škol. Česká republika se v rámci edukace řídí různými dokumenty, které vydává UNESCO, dále též Evropská unie, což je například tzv. Zelená kniha – uvolnění potenciálu kulturních a tvůrčích odvětví⁴. Rozvoje muzejnictví a muzejní edukace se týká také program Kreativní Evropa na podporu kulturních a kreativních odvětví⁵, který probíhá od roku 2014. V rámci České republiky se v současné době kulturní politika řídí dokumentem Státní kulturní politika 2021–2025+.⁶

² JAGOŠOVÁ, Lucie, JŮVA, Vladimír, MRÁZOVÁ, Lenka. *Muzejní pedagogika: Metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace*. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-207-9. S. 14.

³ ŠOBÁŇOVÁ, Petra, pozn. 1, s. 233.

⁴ Ministerstvo kultury. Zelená kniha – Uvolnění potenciálu kulturních a tvůrčích odvětví. In: *Dokumenty EU* [online]. 29. 4. 2010 [vid. 1. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/zelena-kniha-uvolneni-potencialu-kulturnich-a-tvurcich-odvetvi-785.html>

⁵ Kreativní Evropa. Co je kreativní Evropa. In: *Kreativní Evropa: O programu* [online]. [vid. 1. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/o-programu/co-je-kreativni-evropa>

⁶ Ministerstvo kultury. Státní kulturní politika na léta 2021 - 2025. In: *Ministerstvo: Státní kulturní politika* [online]. [vid. 15. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/statni-kulturni-politika-69.html>

1.2 Fáze edukačních programů

Edukační neboli vzdělávací program má v dané instituci na starost osoba, kterou můžeme označit názvem lektor, průvodce či muzejní pedagog. Tato osoba by měla být odborně vzdělána, jak pedagogicky, tak z hlediska vědomostí o dané problematice. Nemálo důležitým předpokladem pro činnost této osoby je též kladný vztah k návštěvníkům a nadšení pro vykonávanou činnost. Proces edukace můžeme členit do tří základních fází, kterými jsou plánování, realizace a reflexe.⁷

Samotné plánování spočívá v přípravě daného projektu, přičemž má větší formu písemnou. Jedná se o praktický postup, který používáme při tvorbě vzdělávacího programu a jenž představuje odůvodnění jeho realizace a cíl, kterého je třeba dosáhnout. Při samotném plánování je potřeba vycházet z předem zjištěných informací – např. specifikace účastníků, skupiny, zaměření programu, výběr metod a jiné. Důležité je vytvořit si rámcovou osnovu průběhu vzdělávacího programu s ohledem na časové a prostorové možnosti, případně i zajištění studijních podkladů a literatury. V rámci této fáze může pedagog využít model E-U-R⁸, který se skládá ze tří částí a to evokace, při které si pedagog zajistí informace a prekoncepty žáků vztahující se k dané problematice. Dále pak fázi uvědomění si významu, kdy žák hledá nové informace a porovnává je s informacemi původními, a fázi reflexe, při které žák třídí, upevňuje a systematizuje své vědomosti.⁹

Další fází edukace je samotná realizace, kdy dochází k praktické činnosti pedagoga se skupinou v rámci návštěvy dané instituce. Pedagog může uplatnit didaktické styly řízení činnosti, různé přednášející metody, formy a didaktické prostředky. Proces realizace je ovlivněn několika faktory, které zahrnují např. velikost skupiny, čas určený k realizaci, prostředí, rozmanitost členů skupiny, míru odbornosti apod. Pedagog by měl klást během činnosti velký důraz na přiměřenost délky

⁷ HORKÁ, Hana. *Studie ze školní pedagogiky*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-4859-1. S. 102.

⁸ HAUSENBLAS, Ondřej, KOŠŤÁLOVÁ, Hana. Co je E-U-R?. In: *Kritické listy 22: čtvrtletník pro kritické myšlení na školách*. [online]. 2006, roč. 22, č. 6 [vid. 30. 4. 2022]. ISSN 1214-5823. Dostupné z: https://kritickemysleni.cz/wp-content/uploads/2020/05/KL22_web.pdf

⁹ PRÁŠILOVÁ, Michaela. *Tvorba vzdělávacího programu*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-7254-712-7. S.33-34.

programu, a především se snažit aktivně zapojit do dění všechny účastníky vzdělávací akce.¹⁰

Třetí a zároveň poslední fází edukace je reflexe, která spočívá především ve zpětném ověření vědomostí, dále v zamyšlení, co program edukace přináší, jaký je jeho přínos pro samotné účastníky, ale i onoho pedagoga a též instituci, ve které je program uskutečňován. Pro pedagoga by reflexe měl být i zdrojem inspirace do dalších pracovních činností.¹¹

1.3 Konkrétní typy edukace

Edukační programy můžeme vytvořit několika způsoby, přičemž mezi nejzákladnější typy můžeme zahrnout využití pracovních listů, přímého provázení, případně plnění úkolů zábavnou formou.

1.3.1 Pracovní listy

Pracovní listy jsou v současné době téměř didaktickou pomůckou spojenou se službami muzea či památkového objektu. Tvorba kvalitních a edukativně funkčních pracovních listů není snadná. Většinou se spolu s tím doplňkově očekávají hodnoty jako je zábava, reprezentační charakter či nízké náklady na výrobu. Ideálně funkční podoba listů se vždy odvíjí od konkrétní expozice či výstavy, pedagogických záměrů muzejního pedagoga a jím zvolených vzdělávacích cílů. Pracovní listy jsou převážně vytvářeny pro dětské návštěvníky, případně pro rodiny s dětmi.

Primárně se pracovní listy využívají jako podpora vnímání vystavených předmětů návštěvníků. Můžeme u nich zároveň sledovat plno jiných funkcí:¹²

- *orientační a koordinační* – pracovní listy orientují v expozici a ukazují tak jednu z možných cest, jak s ní pracovat; měly by promyšleně navazovat na

¹⁰ HORKÁ, Hana, pozn. 7, s. 102.

¹¹ HORKÁ, Hana, pozn. 7, s. 102.

¹² SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. Praha: ISV, 1999. ISBN 80-85866-33-1. S. 104-105.

vystavené sbírkové předměty a na původní výstavní záměr, a zároveň nabízet další nové pohledy a spojení získávaných informací

- *poznávací a systemizační* – pracovní listy zpravidla obsahují základní poznatky, úkoly a náměty k tématu výstavy či expozice, jejich pořadí je pro návštěvníky zároveň návodem na způsob poznání a utřídění informací nově získaných
- *rozvíjející, výchovnou, upevňovací a kontrolní* – díky vhodně zvoleným způsobům práce ve výstavě či expozici pomáhají pracovní listy návštěvníkům rozvíjet jejich osobní zájem o téma, podporují výchovný potenciál muzejního prostředí, stejně jako fixaci nových poznatků i kontrolu správnosti zapamatovaných informací
- *motivační a sebevzdělávací* – svým obsahem a zpracováním by měly pracovní listy také motivovat návštěvníky k dalšímu zájmu o téma

Podoba pracovních listů může být různá. Závisí na způsobu jejich využití, rozsahu, formě nebo obsahu. V rámci základního členění můžeme sledovat dvě podoby pracovních listů:¹³

- *pracovní listy pro práci s lektorem* – jsou aktivně využívány v rámci muzejních doprovodných programů, slouží jako podklad pro vlastní pozorování a poznámky, případně jako rozšiřující materiál a pomůcka, která by ovšem neměla poutat více pozornosti než vlastní program a neměla by v programu převažovat či působit rušivě
- *samoobslužné pracovní listy* – tyto listy kladou vyšší nároky na metodickou stránku a je u nich nezbytné mezi úkoly a aktivity zařadit také instrukce a doplňující komentáře

Dále můžeme pracovní listy rozdělit podle doby jejich využití, tzn. před návštěvou dané instituce, kdy by měly plnit motivační funkci; v rámci návštěvy instituce, kdy nacházejí své uplatnění přímo v prohlížené expozici a, nebo po skončení návštěvy, kdy slouží jako zpětná vazba, zdroj informací a pomůcka pro rozvoj dalšího zájmu poznání.

¹³ ŠOBÁŇ, Marek. Stručná teorie a praxe muzejní pedagogiky. In: ŠOBÁŇ, Marek, HRBEK, David, HAVLÍK, Vladimír. *Škola muzejní pedagogiky 6*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. ISBN 978-80-244-1871-1. S. 37-38.

Při vytváření pracovních listů by se měl muzejní pedagog vyvarovat jistým věcem, které by na ně mohly vytvářet negativní pohled. Pracovní listy by neměly být textově moc obsáhlé, aby návštěvníky spíše neodrazovaly. Přemíra úloh by neměla návštěvníky odpoutat od vlastní prohlídky expozice. Informace by měly být jasně dané, srozumitelné a zadání by neměla být moc obsažná. Úkoly a aktivity by měly být zvolené vhodně v závislosti na daném prostoru a možnostech návštěvníků. Pokud by měla být do práce s pracovními listy zahrnuta manipulace s vystavenými exponáty, je zapotřebí předem vědět, s kterým exponátem a jak je možno manipulovat.

1.3.2 Metoda řetězového provázení

Další velice zajímavou formou provázení dětských skupin po objektu je tzv. řetězová metoda. Jedná se v principu o to, že se návštěvníci na průvodcovské trase stávají průvodci na jejích určitých úsecích.

Každý návštěvník má svůj vyhrazený prostor, kterému se na úseku věnuje a navazuje v něm na svého předchůdce. Účastníci tohoto typu provázení tak vytváří pomyslný řetěz vinoucí se podél průvodcovské trasy, přičemž všechny jeho části na sebe pevně navazují. Každý jedinec má za úkol vystupovat sám za sebe, ale zároveň být součástí úzké spolupracující skupiny. Role pedagoga (hlavního průvodce) je při tomto typu provázení využívána pouze jako pomoc případně povzbuzení.

1.4 Edukace přímo na památkových objektech

Obecně se památkové objekty v České republice prezentují dvěma základními způsoby, a to buď za pomoci výkladu průvodce, přičemž výklad obsahuje znalosti historické a didaktické a jeho smyslem je návštěvníky zaujmout a obohatit je o nové poznatky, anebo se prezentují bez průvodce, kdy si návštěvníci objekt procházejí individuálně a informace o objektu či vystavovaných exponátech získávají z přehledových informačních tabulí, audiozáznamů nebo tištěných brožur. V současné době se čím dál častěji setkáváme s obohacenou prezentací památkových

objektů o interaktivní prvky, speciální audio a video záznamy s různými efekty nebo právě prezentací za pomoci využití muzejního pedagoga a jeho edukačně-vzdělávacích listů a metod. Jelikož mezi časté návštěvníky památkových objektů patří děti a mládež různých věkových skupin, existují díky tomu na památkových objektech speciálně upravené texty, které respektují standardy současné edukace a vychází z rámcových vzdělávacích programů. Toto propojení s muzejní pedagogikou dodává zajímavější interakci s účastníky a dle mého názoru aktivnějším pojetím tématu zaujme účastníky lépe než standardní forma výkladu.

Čím dál častěji se též setkáváme se vznikem edukačních center, které jsou součástí jednotlivých památkových institucí a jejichž úkolem je vytváření specializovaných programů pro různé věkové kategorie a s různým zaměřením. Do jejich tvorby jsou zapojeny jak pedagogové, tak památkáři, historici nebo třeba historici umění. V nedávné době například v rámci Národního památkového ústavu a jeho vzdělávací role probíhal projekt Vzdělávací role Národního památkového ústavu: edukace jako klíčový nástroj zkvalitnění péče o kulturní dědictví České republiky, jehož motem bylo slovní spojení „Památky nás baví“¹⁴. Snahou projektu bylo vytváření prostoru lidem, aby mohli památky znovu objevovat, přemýšlet o jejich hodnotách a přijmout je jako „část vlastního bytí“.¹⁵

Konkrétně na státním zámku Hrádek u Nechanic není žádný specializovaný edukátor zaměstnán. V rámci hlavní sezóny, tzn. většinou od června do srpna, jsou uskutečňovány dětské prohlídky s hraběnkou, kdy jde o průvodkyni oblečenou v dobovém kostýmu, zkrácenou prohlídkovou trasu a přednes uzpůsobeného průvodcovského textu malým návštěvníkům. Na prohlídkový okruh s vánoční tematikou je pro dětské návštěvníky připraven pracovní list orientovaný na znalost informací, které návštěvníci získají během této speciální prohlídky na téma Vánoce. Tento list je připraven jak pro žáky prvního, tak i druhého stupně základní školy. Absence systematického přístupu v oblasti edukačních programů tak představuje výzvu a přispěla ke stanovení cílů této bakalářské práce.

¹⁴ Národní památkový ústav. Památky nás baví. In: *Vzdělávací portál NPÚ: Památky nás baví* [online]. [vid. 16. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.pamatkynasbavi.cz/cs>

¹⁵ KUBŮ, Naděžda. *Metodika průvodcovské činnosti na hradech, zámcích a dalších zpřístupněných památkách*. Praha: Národní památkový ústav, 2014. ISBN 978-80-7480-007-8. S.57.

2 Zámek Hrádek u Nechanic

V červnu roku 1841, kdy byl položen základní kámen, se na Lubenském vrchu nedaleko Nechanic začalo oficiálně budovat šlechtické sídlo rodu Harrachů, zámek Hrádek u Nechanic (viz Obr. 1). Na tomto místě se do té doby žádná stavba nenacházela, tudíž se jedná o stavbu na tzv. zeleném drnu.¹⁶ Toto malebné šlechtické sídlo, jednu z nejmladších romantických staveb v Čechách, nechal v novogotickém slohu podle návrhu architekta Edwarda Bucktona Lamba postavit hrabě František Arnošt z Harrachu (1799–1884) (viz Obr. 2) se svou chotí Annou Marií Terezií hraběnkou z Harrachu, rozenou princeznou z Lobkovic (1809–1881). Stavba byla oproti očekávání kompletně dokončena až v roce 1857 a Harrachové (viz Obr. 3) pak byli jejími jedinými majiteli až do roku 1948, kdy zámek připadl na základě Benešových dekretů státu.¹⁷

2.1 Popis šlechtického sídla

Červený anglický zámek, zasazený do malebné přírodní krajiny, je často pro svůj vzhled přezdíván kamenným motýlem. Zámek Hrádek u Nechanic byl vůbec první rozsáhlou aristokratickou stavbou nejen v českých zemích, ale i celé habsburské monarchii, na které se úplně odrazil vliv anglické architektury, interiérové kultury i životního stylu. Součástí zámeckého komplexu byly hospodářské budovy, jízdárna, kočárovna, divadlo, stáje, strojovna a k okrasné a ovocné zahradě náležel zahradní domek a skleník. Stavba je sama o sobě zajímavá pro svou atypickou dispozici, kdy středovou část zámku tvoří středověce vypadající věž a po obou jejích stranách se rozprostírají patrová zámecká křídla, svírající tupý úhel. To vše má být založeno na principu symetrie, kterou však narušuje na západní straně stojící tzv. hodinová věž. Východní část zámku je naopak propojena úzkou chodbou s novogotickým správním a hospodářským areálem. Severní stranu zámku obklopuje

¹⁶ DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír. *Skvosty zámků*. Praha: Knižní klub, 2009. ISBN 978-80-242-2420-6. S. 48-49.

¹⁷ NOSEK, Petr. *Hrádek u Nechanic*. Libice nad Cidlinou: Gloriet, 2003. ISBN 80-86644-22-7. S. 7.

nádvoří, k němuž vede hlavní příjezdová cesta. K jižní straně zámku přiléhá přírodně krajinářský park, na který navazuje zámecká obora. Při tvoření vnitřních prostor sídla byla inspirace čerpána zakladatelem zámku především na anglických sídlech z doby královny Alžběty I. a krále Jakuba I.¹⁸

Při projektování stavby bylo na symetrii myšleno i ve vnitřních prostorech zámku, kdy ve středové části je umístěna vstupní hala s nejdůležitějšími společenskými prostory (Rytířský sál, Zlatý sál, ranní salónek s jídelnou vlevo a vpravo herna s knihovnou). Nad nimi se v prvním patře nacházejí dvě soukromá apartmá manželského páru, zahrnující vždy čtyři pokoje – salón, pracovnu, ložnici a koupelnu. První patro sloužilo všeobecně k pobytu osob, jižní strana byla využívána členy hraběcí rodiny a v severní části byly umístěny pokoje pro služebnictvo. V přízemí obou zámeckých křídel byly soustředěny provozní místnosti, zahrnující kuchyň, přípravnu jídel, sklady a další technické prostory. V napravo stojící hodinové věži se nachází zámecká kaple s oratoří a prostorem pro harmonium a v její horní části byl umístěn centrální rezervoár na vodu. Podsklepena jsou obě zámecká křídla i samotná centrální část zámku. Nacházely se zde například ledárny, kotelny či rozvodny.¹⁹

2.2 Šlechtický rod Harrachů

Z malé vesničky Horachy, ležící u Kaplice v jižních Čechách pochází rod Harrachů, jehož mýtickým zakladatelem byl pravděpodobně Přibyslav z Harrachu. Prvním doložitelným předkem Harrachů byl s největší pravděpodobností Bohuněk, jehož můžeme doložit počátkem čtrnáctého století v Horním Rakousku.²⁰ V této době dochází i k rozdělení rodu na českou a rakouskou větev. Česká větev však už v roce 1732 vymírá. Jejím významným členem byl Lambert František z Harrachu (???–1696), zastávající úřednické funkce nejen v českém království, ale i v dalších

¹⁸ KUTHAN, Jiří. *Aristokratická sídla v českých zemích 1780-1914*. Praha: NLN, 2014. ISBN 978-80-7422-332-7. S. 285.

¹⁹ NOSEK, Petr. *Státní zámek Hrádek u Nechanic: Průvodcovský text*. Hrádek u Nechanic, 2004. Nepublikováno. S. 1-2.

²⁰ MAŠEK, Petr. *Modrá krev: minulost a přítomnost 445 šlechtických rodů v českých zemích*. Praha: Mladá fronta, 2003. ISBN 80-204-1049-X. S. 93-95.

evropských zemích, včetně funkce purkrabího. Naproti tomu rakouská větev získala významné postavení u vídeňského dvora a její členové vlastnili majetky v Rakousku, v Čechách a na Moravě. Hlavním sídlem rodu se stalo dolnorakouské panství Rohrau, které zakoupil roku 1524 Leonhard Harrach (1468–1527). Jeho synovi Leonhardu IV. (1515–1590) byl roku 1552 přiznán říšský stav svobodných pánů, následně byl přijat mezi české stavy a roku 1585 se stal prvním členem z rodu, kterému byl udělen řád Zlatého rouna. Funkci velvyslance v Benátkách a Bavorsku zastával jeho vnuk Karel I. z Harrachu (1570–1628), který byl též oblíbencem císaře Ferdinanda II. Karlovi byl udělen i tzv. velký palatinát, kdy roku 1624 obdržel právo k ražení vlastních mincí. Zanedlouho potom byl s celým svým rodem povýšen do stavu říšského hraběte. S manželkou Eliškou Marií Alžbětou ze Schrattenbachu (1573–1653) měl celkem čtrnáct dětí. Syn Leonard Harrach (1594–1645) založil rohravskou větev a syn Otto Bedřich Harrach (1610–1639) větev jilemnickou, jejíž členové žijí dodnes.²¹

Snad nejvýznamnějším členem rodu Harrachů byl však Karlův třetí syn Arnošt Vojtěch z Harrachu (1598–1667) (viz Obr. 4). Svou cestu zvolil církevní – stal se pražským arcibiskupem a následně i kardinálem. Jeho pokusy o usednutí na papežský stolec však byly neúspěšné. Z jeho rukou byli korunováni tři čeští panovníci – Ferdinand III., Ferdinand IV. a Leopold I. Karlova dcera, a zároveň sestra Leonarda, Otty a Arnošta, Kateřina Isabela hraběnka z Harrachu, se v roce 1621 provdala za jednu z nejvýznamnějších osobností třicetileté války Albrechta Václava Eusebia knížete z Valdštejna (1583–1634). Následníkem jilemnické větve byl syn Otty Bedřicha Ferdinand Bonaventura (1636–1706), kterému se díky sňatkové politice podařilo získat i Jilemnici. Sklářský průmysl je s Harrachy neodmyslitelně spjatý díky Aloisi Tomáši Raimundovi (1669–1742), syna Ferdinanda Bonaventury, jelikož právě na jeho popud bylo založeno krkonošské město Harrachov. A on byl zakladatelem harrachovské sklárny Nový Svět (viz Obr. 5) a podporovatelem výroby skla.²²

Dalším důležitým předkem nechanických hrabat byl Jan Arnošt (1756–1829), který na harrachovských panstvích rozšířil textilní, železářský a sklářský

²¹ MAŤA, Petr. *Svět české aristokracie: (1500-1700)*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2004. ISBN 80-7106-312-6. S. 618-619.

²² MAŤA, Petr, pozn. 21, s. 619.

průmysl. Dále rod pokračuje skrze Arnošta Kryštofa (1757–1838), jenže na konci třicátých let 19. století zakoupil nechanické panství s velkostatkem v Sadové. Po jeho smrti získal harrachovský majetek jeho nejstarší syn František Arnošt (1799–1884). Jednalo se o panství Branná a Jilemnice v Podkrkonoší, Stěžery a Sadová u Hradce Králové, severočeský Šluknov či Janovice u Rýmařova nacházející se na Moravě. V Rakousku mu patřil Parndorf (Burgenland), Bruck nad Litavou (Dolní Rakousko) a Aschach na Dunaji (Horní Rakousko). Právě František byl zakladatelem Hrádku u Nechanic. Ihned po studiu vstoupil do státních služeb, účastnil se korunovace francouzského krále Karla X. jako ataše a následně odcestoval do Velké Británie. Právě tato cesta ho inspirovala ke stavbě tohoto romantického sídla. František byl též úspěšným podnikatelem v oblasti textilnictví, sklářství a výroby železa. V rámci svého podnikání se podílel i na přípravě rakouské účasti na první světové výstavě v roce 1851 v Londýně. Zasloužil se též o výstavbu železniční dráhy z Vídně do Pardubic a řadu let stál také v čele České průmyslové jednoty. Jako mecenáš podpořil například České muzeum, stavbu pražského Národního divadla či kostela sv. Cyrila a Metoděje v Praze na Karlíně. Hrádek u Nechanic nebyl jediným stavebním dílem Františka Arnošta. Nad řekou Mumlavou nechal v Harrachově v Anenském údolí postavit dvoukřídlý lovecký zámek a nechal upravit například harrachovský palác ve Vídni či zámek v dolnorakouském Brucku nad Litavou. Dalším jeho stavitelským počinem byla rodová hrobka v Horní Branné. Manželkou mu byla Anna Marie Terezie hraběnka z Harrachu, rozená princezna z Lobkovic (1809–1881) a měli spolu čtyři děti – Jana Nepomuka Františka (1828–1909), Arnošta Břetislava (1830–1837), Alfréda Karla (1831–1914) a Marii Terezii (1835–1839).^{23,24}

Alfréd Karel a Marie Terezie zemřeli ve velmi brzkém věku. Majetek tedy zdědili dva nejstarší synové. Mladšímu Alfrédu Karlovi připadly Janovice u Rýmařova, kde založil strojírnou a pivovar. Jeho nejstarší potomek, František Maria Harrach (1870–1937), kterého měl s manželkou Annou Lobkovicovou, proslul jako vzdělanec, cestovatel a sběratel. Cílem jeho cest byly destinace převážně evropské, ale navštívil i Afriku a Asii. Byl též pobočníkem následníka trůnu Františka

²³ KUTHAN, Jiří. *Aristokratická sídla období romantismu a historismu*. Praha: Akropolis, 2001. ISBN 80-7304-003-4. S. 25.

²⁴ KUTHAN, Jiří, pozn. 18, s. 281.

Ferdinanda d'Este, kterému zapůjčil svůj vůz na projížďku Sarajevem v roce 1914, při níž byl arcivévoda spolu s manželkou zastřelen. Vlastním tělem se nástupníka trůnu a jeho ženu Žofii snažil zachránit. Díky tomuto činu se stal nositelem čestného kříže.²⁵

Po smrti Františka Arnošta a jeho ženy připadla značná část majetku jejich nejstaršímu synovi, Janu Nepomukovi (viz Obr. 6). Jan byl jednak úspěšným pokračovatelem rodu a též se v českých dějinách zapsal jako jedna z nejdůležitějších osobností 19. století. Roku 1886 se stal hlavou celého rodu, jelikož došlo k vymření rohrauvské větve Harrachů. Do politického dění se dostal až po pádu tzv. Bachova absolutismu, nejprve zastával post poslance a po smrti svého otce zaujmul jeho místo v panské sněmovně a stal se majorátním pánem, tedy dědicem otcových statků. Za své zásluhy byl vyznamenán řádem Zlatého rouna. Znám byl též jako mecenáš. Podporoval řadu umělců, mezi nich patřil například Bedřich Smetana nebo Karel Jaromír Erben. Jeho jméno je též spjato s organizací Zemské jubilejní výstavy, která se uskutečnila v roce 1891, anebo s výstavbou nové muzejní budovy v Praze na Václavském náměstí. Díky filmu Krakonoš a lyžníci ho mohou lidé znát i jako muže, který přivezl z Norska do Čech první páry lyží a které pak nechal vyrobít i pro své lesníky v Krkonoších. Zemřel roku 1909 a je pochován v harrachovské hrobce v Horní Branné.²⁶

Prvorozený syn Jana Nepomuka Karel František (1857–1920) byl zbaven pro duševní poruchu svéprávnosti a vyloučen z nástupnického majorátu, a tak se dědicem jeho statků stal druhorozený syn Otto Jan Nepomuk Harrach (1863–1935), kterým byl poručíkem v záloze. Jeho jediným synem byl Jan Nepomuk Antonín hrabě z Harrachu (1904–1945). Vystudoval lesní inženýrství, a proto zvelebil rodové lesní hospodářství. Během druhé světové války byl nucen vstoupit do německé armády, kdy krátce po svém nástupu zemřel na následky zranění. Janovou manželkou byla hraběnka Stephanie Harrachová, rozená von Eltz (1917–2011). Jejich syn Ferdinand Bonaventura (1941–1961), předčasně zahynul při automobilové nehodě. Dcera Johanna (*1944) dodnes žije na rakouském panství Rohrau se svou rodinou. Právě na tento zámek se rodina Jana Harracha (viz Obr. 7) po zestátnění

²⁵ MAŠEK, Petr, pozn. 20, s. 95.

²⁶ LUŠTINEC, Jan. *Jan Nepomuk František hrabě Harrach: (1828-1909)*. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2006. ISBN 80-86418-60-X. S. 4.

jejich majetků v roce 1945 odstěhovala. Další členové harrachovského rodu žijí převážně právě v Rakousku, některé bychom však našli i v Německu nebo jižní Americe.^{27,28}

²⁷ HALADA, Jan. *Lexikon české šlechty: erby, fakta, osobnosti, sídla a zajímavosti*. Praha: Akropolis, 1999. ISBN 80-85770-79-2. S. 182.

²⁸ NOSEK, Petr, pozn. 17, s. 13-16.

3 Praktická část

3.1 Harrachové a jejich život

Název edukačního programu: Harrachové a jejich život

Anotace: Jak vypadal společenský život na zámku v období konce 19. století a první poloviny století 20., v době, kdy zámek obývali Harrachové? Jaké významné činnosti Harrachové dělali, co přinesli do Čech? Harrachové se nechali inspirovat v zahraničí, zámek byl vybaven nábytkem a předměty přímo zhotovenými pro zámek, ale i dovezeným ze zahraničních cest.

Kontext: Program je spojen se základní prohlídkovou trasou Osobní život šlechty a má za úkol v rámci této trasy seznámit návštěvníky s každodenním životem na zámku a také s důležitými činnostmi, o které se Harrachové zasloužili. Obsahem programu je získání základního povědomí o dějinách každodennosti a spojení si důležitých mezníků doby s historií.

Cílová skupina: 8. a 9. ročník základní školy

Kognitivní cíle:

- Návštěvník dostane do podvědomí každodennost života šlechty koncem 19. století a v první polovině 20. století.
- Návštěvník si dokáže spojit důležité momenty s dalšími historickými událostmi, týkající se nejen zámku.
- Návštěvník vnímá spojitosti s 2. světovou válkou.

Afektivní cíle:

- Návštěvník si uvědomuje důležitost důležitých činů a historických mezníků.
- Návštěvník chápe historickou hodnotu věcí.

Psychomotorické cíle:

- Návštěvník se dokáže orientovat v cizím prostředí.

Materiální prostředky a zázemí: Trasa druhého prohlídkového okruhu, místnost s pracovními stoly, aplikace Kahoot! nainstalovaná v zámeckých tabletech, data-projekce, na bílé A4 vytištěné testy, obyčejné tužky

Délka programu: 90 minut

Bodový scénář:

- Skupina o maximálně třiceti účastnících bude během návštěvy druhého prohlídkového okruhu seznámena s historií zámku, šlechtickým rodem Harrachů a jejich důležitým přínosem pro veřejnost. Lektor se ještě v úvodu návštěvníkům představí svým jménem a provede je po prohlídkové trase. Během prohlídky může návštěvníkům klást otázky, které se pojí s vystavenými exponáty, takto se snaží být s návštěvníky v blízkém kontaktu a upoutat jejich pozornost. – časová dotace 40 minut
- Po prohlídce průvodce usadí návštěvníky k pracovním stolům do skupin o maximálně 5 účastnících, rozdá zámecké tablety a spustí jim připravenou soutěžní hru Kahoot! (Obr. 8, Obr. 9, Obr. 10), která obsahuje 10 otázek spojených s historií, každá otázka má na výběr ze čtyř možností. V návaznosti na skončení kvíze následuje vysvětlení správných odpovědí a vyhodnocení. – časová dotace 25 minut
- Následně každý z návštěvníků obdrží pracovní list, na kterém si ověří znalosti z prohlídkového okruhu. Spolu s lektorem si návštěvníci zkontrolují správné řešení. – časová dotace 15 minut
- Závěrem lektor připočte individuální hodnocení k týmovému a vyhlásí tým s nejlepšími výsledky. Jeho členové dostanou malou pozornost v podobě propisovací tužky s logem zámku. – časová dotace 10 minut

Způsob hodnocení: Lektor si zaznamenává interakce s návštěvníky. Pokud se návštěvníci během prohlídky zapojovali do interakce s lektorem a kvíz s pracovním listem vypracovali správně, lze edukační program považovat za úspěšný. Lektor poprosí návštěvníky ve skupinách o zpětnou vazbu vyplněním krátkého online formuláře přes aplikaci Google Formuláře nasdílenou pomocí QR kódu (viz Obr. 11) do zapůjčených tabletů.

3.1.1 Metodický list

Název pracovního listu: Harrachové a jejich život

Cílová skupina: žáci 2. stupně ZŠ

Vzdělávací oblasti: dějiny každodennosti, historie

Průřezová témata: osobní a sociální výchova

Klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní

Pomůcky: psací potřeby

Cíl: Pracovní list vede žáka k získání povědomí o důležitých historických událostech a souvislostech.

Očekávané výstupy: Žák se seznámí s daným kulturním objektem ve spojitosti s historií a dějinami každodennosti.

Anotace: Pracovní list je zpracován k návštěvě státního zámku Hrádku u Nechanic, konkrétně druhému prohlídkovému okruhu. Klade důraz na historické události a dějiny každodenního života na zámku.

3.1.2 Pracovní list

Státní zámek Hrádek u Nechanic

Pracovní list Harrachové a jejich život

1. Jak se jmenuje umělecký historizující sloh, který se objevil v 18. století v Anglii, a navržel se ke gotice, ze které vycházel?

2. V roce 1866 se nedaleko Hrádku konala jedna z významných bitev, jak se jmenovala?
A) u Lubna B) u Hradce Králové C) u Pardubic
3. Jan Nepomuk Harrach díky svým finančním prostředkům pomohl postavit jakou významnou budovu v Praze?

4. Co kromě sklárny Nový Svět si nechali Harrachové postavit v Anenském údolí v Harrachově?
A) pivovar B) školu C) zámeček
5. Kam se přestěhovala rodina posledních majitelů zámku po jeho konfiskaci?

6. Popiš, co má symbolizovat harrachovský erb?

3.2 Jak se žilo na zámku?

Název edukačního programu: Jak se žilo na zámku?

Anotace: Vzdělávací program nazvaný „Jak se žilo na zámku?“ se zaměřuje na každodenní život na zámku a výkladovou formou ho spojuje se zámek Hrádek u Nechanic, přičemž současně rozvíjí kreativitu a logické myšlení.

Kontext: Program je spojen se základní prohlídkovou trasou Lesk a sláva Harrachů a má za úkol v rámci této trasy seznámit návštěvníky se šlechtickým rodem Harrachů a samotným zámek. Ukázat jim, jak se na zámku žilo, jak vypadaly hlavní společenské prostory. Důraz je kladen na seznámení návštěvníků s chodem života na zámku. Obsahem programu je také získání základního povědomí o historii zámku a jeho majitelů.

Cílová skupina: 3. a 4. ročník základní školy

Kognitivní cíle:

- Návštěvník rozvine za použití své fantazie příběh o vzniku rodového erbů.
- Uvědomí si základy společenského chování.
- Návštěvník se zamyslí nad pojmem symetrie a uvede tři příklady z běžného života.
- Návštěvník vyjmenuje alespoň asociace se slovem pero (brko).

Afektivní cíle:

- Návštěvník vnímá a respektuje historickou hodnotu šlechtického sídla.
- Návštěvník si uvědomuje důležitost každodenních potřeb života na zámku.

Psychomotorické cíle:

- Návštěvník dokáže znázornit znak šlechtického rodu a dokáže se orientovat v symetrických místnostech.

Materiální prostředky a zázemí: Trasa prvního prohlídkového okruhu, místnost s pracovními stoly, tři ptačí pera, bílé čtvrtky velikosti A4, tužky, pastelky, fixy, barevné papíry, nůžky, lepidla, na bílé A4 vtištěné testy, obyčejné tužky

Délka programu: 90 minut

Bodový scénář:

- Skupina o maximálně třiceti účastnících bude během návštěvy prvního prohlídkového okruhu hravější formou seznámena s historií zámku a šlechtického rodu Harrachů. Lektor se ještě v úvodu návštěvníkům představí svým jménem a provede je po prohlídkové trase. Během prohlídky se snaží navodit přátelskou atmosféru a návštěvníky vtáhnout do každodenního života na zámku. Připraví si pár zábavných otázek a hádanek sloužících k bližšímu navození kontaktu. – časová dotace 30 minut
- Po prohlídce průvodce usadí návštěvníky k pracovním stolům a začne vyprávět krátkou historii harrachovského šlechtického rodu a spolu s tím popíše rodový erb – „... v červeném poli zlatá koule postrkaná třemi stříbrnými pštrosími pery.“ – časová dotace 10 minut
- V rámci asociační metody se lektor vrací k erbu šlechtického rodu, pošle mezi návštěvníky tři ptačí pera a dotazuje se, co je napadá ve spojení se slovem pero. Jako inspiraci může říci například asociaci pták nebo psací potřeba. – časová dotace 5 minut
- Následně každý z návštěvníků obdrží bílou čtvrtku rozměru A4 a dostane časový prostor na výrobu svého erbu. K dispozici jsou pastelky, fixy, barevné papíry, nůžky a lepidlo. V tomto případě se fantazii meze nekladou, inspirovat se mohou harrachovským erbem, ale i vytvořit svůj vlastní. – časová dotace 20 minut
- Z prací bude následně vytvořena anonymní výstava, každý návštěvník dostane do ruky žeton, kterým bude hlasovat pro nejhezčí výtvar. Autor nejlepšího vyhodnoceného díla získá odměnu v podobě zámeckého pexesa. – časová dotace 5 minut
- Dále účastníci dostanou pracovní list, v kterém si zopakují základní informace z prohlídkového okruhu. – časová dotace 10 minut
- Závěrem si návštěvníci spolu s lektorem zkontrolují správné řešení pracovního listu. Vezmou si k sobě zpět své výtvary, lektor se s nimi rozloučí a předá jim malou pozornost v podobě pastelek. – časová dotace 10 minut

Způsob hodnocení: Lektor si během programu zaznamenává interakce s návštěvníky, v případě, že se děti dokázaly do programu zapojit, komunikovaly a dotazovaly se, můžeme brát realizaci tohoto programu jako úspěšnou. K dalšímu

zhodnocení programu pomohou i výsledky testů, z jejich odpovědí bude patrné, či návštěvníci pozorně naslouchali, či nikoli.

3.2.1 Metodický list

Název pracovního listu: Jak se žilo na zámku?

Cílová skupina: žáci 1. stupně ZŠ

Vzdělávací oblasti: dějiny každodennosti, umění a kultura

Průřezová témata: osobní a sociální výchova

Klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní

Pomůcky: psací potřeby, pastelky

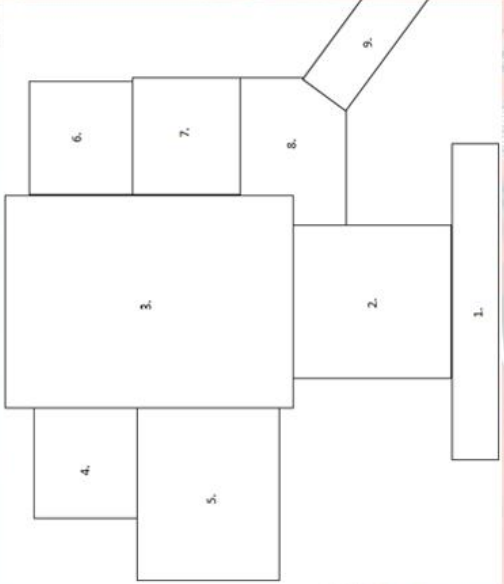
Cíl: Pracovní list vede návštěvníky k povědomí o každodenním životě na zámku. Návštěvník si prostory zámku spojuje s historií a dějinami každodennosti a získává tak přehled o kulturním významu památky.

Očekávané výstupy: Návštěvník je seznámen s historií a dějinami každodennosti prostřednictvím prohlídkové trasy.

Anotace: Pracovní list je zpracován k návštěvě státního zámku Hrádku u Nechanic, konkrétně prvnímu prohlídkovému okruhu. Klade důraz na historii a dějiny každodenního života na zámku.

3.2.2 Pracovní list

5. Přिřaď čísla k jednotlivým reprezentačním a zámeckým místnostem.

6. Jak se jmenuje sklárna, kde Harrachové vyráběli své sklo, které jste se mohli prohlédnout?

A) Nový Svět B) Stará Země C) Nová sklárna

7. Komu je zasvěcená zámecká kaple?

A) sv. Anežce B) sv. Anně C) sv. Barboře

8. Co přivezl Jan Nepomuk Harrach z Norska?

MUHLGRUBSKÝ SALON _

VSTUPNÍ HALA _

CHODBA _

RYTÍŘSKÝ SÁL _

KNIHOVNA _

ZLATÝ SÁL _

SCHODIŠŤOVÁ HALA _

HERNA _

ZÁMECKÁ JÍDELNA _

3.3 S pohádkou po okolí zámku

Název edukačního programu: S pohádkou po okolí zámku

Anotace: Vzdělávací program nazvaný „S pohádkou po okolí zámku“ se zaměřuje na harrachovský zámek, ve kterém se natáčelo několik známých pohádek. V rámci procházky po zámeckém parku jsou malí návštěvníci seznámeni s bezprostředním okolím zámku, jeho venkovním vzhledem a pohádkami, které se zde natáčely.

Kontext: Program se zaměřen na okolí zámku, převážně se prohlídka odehrává na severním nádvoří a jižním průčelí zámku. Obsahem programu jsou pohádky, které se zde natáčely.

Cílová skupina: 1. a 2. ročník základní školy

Kognitivní cíle:

- Návštěvník vnímá prostorovou spojitost pohádek s prostory zámku.
- Vizually vnímá, jak vypadá harrachovský erb.

Afektivní cíle:

- Návštěvník vnímá a respektuje historickou hodnotu šlechtického sídla.
- Návštěvník získává kulturní podvědomí a hodnoty.

Psychomotorické cíle:

- Návštěvník dokáže odpovědět na otázky z kvízu a dle fantazie vybarvit ro-
dový znak Harrachů.

Materiální prostředky a zázemí: Venkovní prostředí kolem zámku, místnost s pracovními stoly, projektor, tužky, pastelky, fixy, na bílé A4 vytištěný obrys znaku, na bílé A4 vytištěné pracovní listy

Délka programu: 60 minut

Bodový scénář:

- Skupina o maximálně dvaceti účastnících bude během návštěvy zámeckého parku hravější formou seznámena se zámkem a pohádkami, které se zde natáčely. Lektor se ještě v úvodu návštěvníkům představí svým jménem a provede je po zámeckém parku a severním nádvoří. Během procházky se

snaží navodit přátelskou atmosféru a návštěvníky vtáhnout do pohádkového světa. Připraví si pár pohádkových hádanek sloužících k bližšímu navození kontaktu. – časová dotace 20 minut

- Po procházce průvodce usadí návštěvníky k pracovním stolům a dá jim za úkol kreativně vybarvit rodový erb Harrachů, který během procházky viděli třikrát. Dále jim prostřednictvím dataprojektoru pustí krátké úryvky z pohádek, které se zde natáčely. Pohádky bude mít průvodce stažené v pracovním notebooku a přehraje návštěvníkům zhruba půlminutové ukázky, které přímo zachycují prostředí zámku. – časová dotace 15 minut
- Dále účastníci dostanou pracovní list, v kterém si zopakují základní informace z procházky a videoukázek. – časová dotace 20 minut
- Závěrem si návštěvníci spolu s lektorem zkontrolují správné řešení pracovního listu. Vezmou si své výtvary, lektor se s nimi rozloučí a předá jim malou pozornost v podobě pastelek. – časová dotace 5 minut

Způsob hodnocení: Lektor si zaznamenává interakce s návštěvníky. Každý zájem ze strany účastníků lze považovat za úspěšné splnění programu.

3.3.1 Metodický list

Název pracovního listu: S pohádkou po okolí zámku

Cílová skupina: 1. a 2. ročník základní školy

Vzdělávací oblasti: člověk a společnost, umění a kultura

Průřezová témata: osobní a sociální výchova

Klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní

Pomůcky: psací potřeby, pastelky

Cíl: Pracovní list vede žáka ke kulturnímu podvědomí spojené s pohádkami, jež se natáčely na zámku. Žák tím pádem dostává zájem o kulturní památku.

Očekávané výstupy: Žák se seznámí s daným kulturním objektem i za pomoci shlédnutých záznamů z pohádek natočených na daném místě.

Anotace: Pracovní list je zpracován k návštěvě okolí státního zámku Hrádku u Nechanic a pohádkám natočeným v této lokalitě. Spojením těchto dvou činností děti získají povědomí o této kulturní památce.

Státní zámek Hrádek u Nechanic

Ahoj moji milí návštěvníci, jsem pohádkový skrýtek, který se usídlil na Hrádku. Tvým úkolem je si projít okolí zámku a potom co jsi se dozvěděl a viděl na videu, kde byly pohádky Princ a Večernice, Anička s lískovými oříšky, Fišpánská jablička a Elixír a Halíbela, odpovědět na moje otázky.

Pracovní list S pohádkou po okolí zámku

4. Jak se jmenuje věž, která stojí ve středu zámku? Je pojmenována po významném Harrachovi a v pohádce *Fišpánská jablička* má červenou barvu, ostatní části zámku jsou ještě žluté.

1. Jakou barvu fasáda zámku v pohádce *Princ a Večernice*?

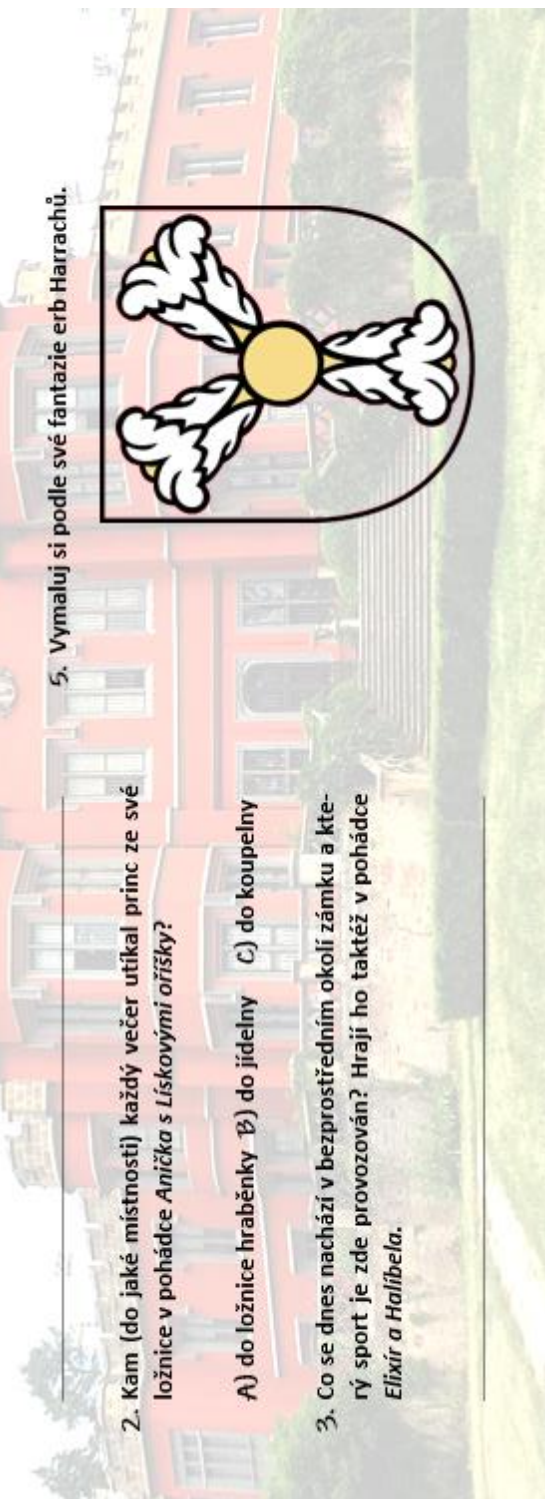
2. Kam (do jaké místnosti) každý večer utíkal princ ze své ložnice v pohádce *Anička s lískovými oříšky*?

A) do ložnice hraběnky B) do jídelny C) do koupelny

3. Co se dnes nachází v bezprostředním okolí zámku a který sport je zde provozován? Hrají ho také v pohádce *Elixír a Halíbela*.

A) Hudrálka B) Kardinálka C) Zvonilka

5. Vymaluj si podle své fantazie erb Harrachů.

3.4 Na okamžik hraběnkou či hrabětem

Tento program je připraven pro zámecký areál pouze na teoretické úrovni. Zatím ještě nebyl prakticky realizován.

Název edukačního programu: Na okamžik hraběnkou či hrabětem

Anotace: Vzdělávací program s názvem „Na okamžik hraběnkou či hrabětem“ zavede děti do světa šlechticů. Děti s rodiči po cestě v zámeckém parku a během prohlídky zámku plní úkoly, jež jsou umístěné na informačních tabulích. Program je bez průvodce.

Kontext: Program je zaměřen na plnění úkolů z oblasti života šlechticů, při čemž by měly děti spolupracovat se svými rodiči.

Cílová skupina: rodiče s dětmi

Cíle programu:

- Návštěvníci rozvinou schopnosti spolupráce rodičů s dětmi.
- Návštěvníci získají základní informace z oblasti historie, týkající se zámku a šlechtického rodu.
- Návštěvníci se dobře orientují v prostoru

Materiální prostředky a zázemí: Venkovní prostředí kolem zámku a první prohlídková trasa; informační tabule s úkoly, pracovní list, tužky

Délka programu: individuální

Bodový scénář:

- Rodiče s dětmi si mohou na vrátnici vyzvednout pracovní list a v rámci výletu postupně splnit úkoly vyobrazené na informačních tabulích. Úkoly jsou na pracovní listu, který bude sloužit pouze jako arch k zaznamenávání odpovědí, označeny čísla a k nim náleží právě jedna informační tabule. Tabule jsou po okolí zámku řazeny za sebou dle čísel a udávají návštěvníkům možnost směru prohlídkové trasy (viz Obr. 12).
- Na každé informační tabuli je zobrazen QR kód, který po oskenování telefonem zobrazí správné výsledky pracovního listu.

Způsob hodnocení: V závěru trasy je na posledním informačním panelu zobrazen QR kód (viz Obr. 13), který návštěvníky odkáže na aplikaci Google Formulář a zobrazí jim jednoduchý formulář se zaznamenáním jejich hodnocení trasy.

3.4.1 Metodický list

Název pracovního listu: Na okamžik hraběnkou či hrabětem

Cílová skupina: rodiče s dětmi

Vzdělávací oblasti: člověk a společnost, umění a kultura

Průřezová témata: osobní a sociální výchova

Klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence vedoucí ke spolupráci

Pomůcky: psací potřeby

Cíl: Pracovní list vede návštěvníka k zájmu o historii a kulturní památku. Dále aktivní spolupráce rodičů s dětmi, která vede ke stmelení kolektivu.

Očekávané výstupy: Děti se seznámí s kulturní památkou za pomoci spolupráce se svými rodiči a získají tak povědomí o historii zámku.

Anotace: Pracovní list je zpracován k návštěvě státního zámku Hrádku u Nechanic a jeho blízkému okolí. Zaměřen je na život šlechty.

3.4.2 Návrh informační tabule č. 1

Státní zámek Hrádek u Nechanic

1

Na okamžik hraběnkou či hrabětem

Vítejte na zámku, milá hraběnko, milý pane hrabě.

Na okamžik se dostáváte do role členů šlechtické rodiny. V samotném začátku naší cesty se naučíme pozdrav, který byl výsadou v kruhu šlechticů. Rodiče ti jistě pomohou.

Hraběnka – provede tzv. paktle

Jde o formální pozdrav, který používají dívky a ženy. Jedná se o mírný úklon se současným pokrčením ladek. Osoba, jež ho provádí, zároveň zástřežně nazvedá ve sarkáze, a to oběma rukama směrem od sebe.

Hrabě – naznačí úklon s rukou za zády

Tvůj zámek byl postaven jako novogotická stavba, jedná se o jeden z nejmladších zámků v Čechách. Jeho zakladatelem byl František Arnošt Harrach. Tento romantický zámek byl velice zajímavý i pro filmaře a natočilo se tu tak i několik filmů včetně pohádek. Pojďme si zkusit vzpomenout, kde všude se zámek objevil. Svě odpovědi zaznamenej do pracovního listu.

Malé nápovědy:

- Anička s ovčí hlavou
- Větrník, Měsíčník a Slunečník
- Čarodějnice Halibeta
- chutné ovoce z Fěšpánie
- Všude je Egono

Jakmile budete mít splněno, můžete pokračovat k další tabuli s úkolem. Jistě sis vedl dobře.

Správné řešení najdete po oskenování QR kódu

Závěr

Státní zámek Hrádek u Nechanic patří k jednoznačně nejzajímavějším kulturním památkám, které na našem území vznikly v průběhu 19. století. V minulých letech se i stále více dostal do povědomí veřejnosti a bývá často navštěvován. V roce 2015 zámek Hrádek u Nechanic podle oficiálních statistik navštívilo 33 945 návštěvníků²⁹ a oproti tomu v roce 2019 pak 41 354 návštěvníků³⁰. O zvýšený zájem se zapříčinila i pestřejší nabídka prohlídkových okruhů a pořádání zajímavých akcí a divadelních představení. V letech 2020 a 2021 návštěvnost klesla, což zapříčinila především koronavirová krize a s tím spojené uzavření památek. Ze statistik vyplývá, že v roce 2021 navštívilo zámek 24 517 návštěvníků³¹.

Všeobecně lze říci, že přístup památkových objektů k dětským návštěvníkům prochází obměnou. Stále častěji jsou na těchto objektech připravovány speciální prohlídkové trasy či doplňkové programy, ať už formou právě edukačních programů či alespoň připravených pracovních listů vztahujících se k dané památce. Zdejší zámek však nedisponuje edukátorem, který by pro jednotlivé okruhy vytvářel edukační programy. Na webových stránkách zámku je zveřejněno jen pár pracovních listů, které se však nevztahují ani tak k zámku jako k velikonočním a vánočním svátkům.

Ve své bakalářské práci jsem se nejprve zaměřila na tvorbu edukačních programů, kdy jsem za pomoci odborné literatury shrnula možnosti vytváření programů a pracovních listů. Následně jsem provedla literární rešerši a v krátkosti představila šlechtický rod Harrachů a jeho nejvýznamnější představitele. V praktické části práce jsem vytvořila čtyři edukační programy, zaměřené na jednotlivé zámecké prohlídkové okruhy, ale především pro různé věkové skupiny návštěvníků. Zaměřila jsem se především na skupiny návštěvníků ze základních škol, ale

²⁹ Národní informační a poradenské středisko pro kulturu. Návštěvnost památek v krajích ČR v roce 2015-2017. In: *Statistika kultury ČR: Návštěvnost památek* [online]. [vid. 10. 7. 2022]. Dostupné z: https://www.statistikakultury.cz/wp-content/uploads/2020/09/Pamatky_navstevnost_2017.pdf

³⁰ Národní informační a poradenské středisko pro kulturu. Návštěvnost památek v krajích ČR v roce 2017-2019. In: *Statistika kultury ČR: Návštěvnost památek* [online]. [vid. 10. 7. 2022]. Dostupné z: https://www.statistikakultury.cz/wp-content/uploads/2020/09/Pamatky_navstevnost_2019.pdf

³¹ Národní informační a poradenské středisko pro kulturu. Návštěvnost památek v krajích ČR v roce 2021. In: *Statistika kultury ČR: Návštěvnost památek* [online]. [vid. 10. 7. 2022]. Dostupné z: https://www.statistikakultury.cz/wp-content/uploads/2022/06/Navstevnost_pamatek_2021.pdf

připravila jsem pracovní listy i pro individuální návštěvníky jako jsou rodiny s dětmi.

V rámci svého působení v roli vyučující dějepisu na základní škole jsem pak jeden z připravených programů alespoň částečně vyzkoušela na žácích osmé třídy. Zajistili jsme si běžnou prohlídku, přičemž jsem pak žákům ve škole rozdala pracovní listy a zjišťovala tak zpětně co si během prohlídky o této kulturní památce zapamatovali a jaké byly jejich poznatky z prohlídky. Vyzkoušela jsem si na tom, zda jsou mé úkoly v pracovních listech smysluplné a adekvátní pro danou věkovou skupinu. Získala jsem tak od svých žáků alespoň částečnou zpětnou vazbu, další podněty a poznatky.

Dle mého názoru je důležité, aby byl v rámci veřejnosti stále více rozvíjen zájem o kulturní bohatství od našich předků, zájem o minulost, a především poučení z ní se, a nabídka kulturních možností se zvyšovala a byla veřejnosti nabízena. Troufám si říci, že právě v rámci připravených edukačních programů lze tento zájem lépe rozvinout, jelikož se jedná o hravější formu učení se a vzdělávání.

Seznam použité literatury a pramenů

Literatura:

DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír. *Skvosty zámků*. Praha: Knižní klub, 2009. ISBN 978-80-242-2420-6.

HALADA, Jan. *Lexikon české šlechty: erby, fakta, osobnosti, sídla a zajímavosti*. Praha: Akropolis, 1999. ISBN 80-85770-79-2.

HAUSENBLAS, Ondřej, KOŠŤÁLOVÁ, Hana. Co je E-U-R?. In: *Kritické listy 22: čtvrtletník pro kritické myšlení na školách*. [online]. 2006, roč. 22, č. 6 [vid. 30. 4. 2022]. ISSN 1214-5823. Dostupné z: https://kritickemysleni.cz/wp-content/uploads/2020/05/KL22_web.pdf

HORKÁ, Hana. *Studie ze školní pedagogiky*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-4859-1.

JAGOŠOVÁ, Lucie, JŮVA, Vladimír, MRÁZOVÁ, Lenka. *Muzejní pedagogika: Metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace*. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-207-9.

KUBŮ, Naděžda. *Metodika průvodcovské činnosti na hradech, zámcích a dalších zpřístupněných památkách*. Praha: Národní památkový ústav, 2014. ISBN 978-80-7480-007-8.

KUTHAN, Jiří. *Aristokratická sídla období romantismu a historismu*. Praha: Akropolis, 2001. ISBN 80-7304-003-4.

KUTHAN, Jiří. *Aristokratická sídla v českých zemích 1780-1914*. Praha: NLN, 2014. ISBN 978-80-7422-332-7.

LUŠTINEC, Jan. *Jan Nepomuk František hrabě Harrach: (1828-1909)*. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2006. ISBN 80-86418-60-X.

MAŠEK, Petr. *Modrá krev: minulost a přítomnost 445 šlechtických rodů v českých zemích*. Praha: Mladá fronta, 2003. ISBN 80-204-1049-X.

MAŤA, Petr. *Svět české aristokracie: (1500-1700)*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2004. ISBN 80-7106-312-6.

NOSEK, Petr. *Hrádek u Nechanic*. Libice nad Cidlinou: Gloriet, 2003. ISBN 80-86644-22-7.

NOSEK, Petr. *Státní zámek Hrádek u Nechanic: Průvodcovský text*. Hrádek u Nechanic, 2004. Nепublikováno.

PRÁŠILOVÁ, Michaela. *Tvorba vzdělávacího programu*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-7254-712-7.

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. Praha: ISV, 1999. ISBN 80-85866-33-1.

ŠOBÁŇ, Marek. Stručná teorie a praxe muzejní pedagogiky. In: ŠOBÁŇ, Marek, HRBEK, David, HAVLÍK, Vladimír. *Škola muzejní pedagogiky 6*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. ISBN 978-80-244-1871-1.

ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Edukační potenciál muzea*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3034-8.

Webové zdroje:

Kreativní Evropa. Co je kreativní Evropa. In: Kreativní Evropa: O programu [online]. [vid. 1. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/o-programu/co-je-kreativni-evropa>

Ministerstvo kultury. Státní kulturní politika na léta 2021 - 2025. In: Ministerstvo: Státní kulturní politika [online]. [vid. 15. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/statni-kulturni-politika-69.html>

Ministerstvo kultury. Zelená kniha – Uvolnění potenciálu kulturních a tvůrčích odvětví. In: Dokumenty EU [online]. 29. 4. 2010 [vid. 1. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/zelena-kniha-uvolneni-potencialu-kulturnich-a-tvurcich-odvetvi-785.html>

Národní informační a poradenské středisko pro kulturu. Návštěvnost památek v krajích ČR v roce 2015-2017. In: *Statistika kultury ČR: Návštěvnost památek* [online]. [vid. 10. 7. 2022]. Dostupné z: https://www.statistikakultury.cz/wp-content/uploads/2020/09/Pamatky_navstevnost_2017.pdf

Národní informační a poradenské středisko pro kulturu. Návštěvnost památek v krajích ČR v roce 2017-2019. In: *Statistika kultury ČR: Návštěvnost památek* [online]. [vid. 10. 7. 2022]. Dostupné z: https://www.statistikakultury.cz/wp-content/uploads/2020/09/Pamatky_navstevnost_2019.pdf

Národní informační a poradenské středisko pro kulturu. Návštěvnost památek v krajích ČR v roce 2021. In: *Statistika kultury ČR: Návštěvnost památek* [online]. [vid. 10. 7. 2022]. Dostupné z: https://www.statistikakultury.cz/wp-content/uploads/2022/06/Navstevnost_pamatek_2021.pdf

Národní památkový ústav. Památky nás baví. In: Vzdělávací portál NPÚ: Památky nás baví [online]. [vid. 16. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.pamatkynasbavi.cz/cs>

Seznam příloh

Obr. 1 – státní zámek Hrádek u Nechanic

Obr. 2 – zakladatel zámku František Arnošt hrabě Harrach

Obr. 3 – rodový erb Harrachů

Obr. 4 – kardinál Arnošt Vojtěch z Harrachu

Obr. 5 – harrachovské sklárny Nový Svět

Obr. 6 – Jan Nepomuk hrabě Harrach

Obr. 7 – poslední majitel zámku Jan Harrach

Obr. 8 – kvíz Kahoot!, část 1

Obr. 9 – kvíz Kahoot!, část 2

Obr. 10 – kvíz Kahoot!, část 3

Obr. 11 – QR kód pro zobrazení dotazníku

Obr. 12 – návrh trasy edukačního programu

Obr. 13 – QR kód pro zobrazení dotazníku

Přílohy

Obr. 1 – státní zámek Hrádek u Nechanic

Zdroj: <https://www.zamek-hradekunechanic.cz/pamatky/hradek-u-nechanic/FO-TOGALERIE/exterior/hradek-u-nechanic>

Obr. 2 – zakladatel zámku František Arnošt hrabě Harrach

Zdroj: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/4/4b/František_Arnošt_Harrach_1872_Mukarovsky.png/800px-František_Arnošt_Harrach_1872_Mukarovsky.png

Obr. 3 – rodový erb Harrachů

Zdroj: https://www.historickaslechta.cz/wp-content/uploads/2019/08/Harrach_240x270_acf_cropped.jpg

Obr. 4 – kardinál Arnošt Vojtěch z Harrachu

Zdroj: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d9/Kardinals_Ernst_Adalbert.png

Obr. 5 – harrachovské sklárny Nový Svět

Zdroj: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/5/53/Skl%C3%A1rna_Harrachov_2009_01.jpg/800px-Skl%C3%A1rna_Harrachov_2009_01.jpg

Obr. 6 – Jan Nepomuk hrabě Harrach

Zdroj : https://d15-a.sdn.cz/d_15/c_img_F_F/6gyBXzg.jpeg

Obr. 7 – poslední majitel zámku Jan Harrach

Zdroj: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/12/Johan_Anton%C3%ADn_Harrach_%281904_-_1945%29.jpg

Kahoot!
Harrachové a jejich život
0 plays - 0 players
A public kahoot

Questions (10)

1 - Quiz
V jakém architektonickém stylu byl zámek postaven? 20 sec

☐	renesance	✗
☒	novogotika	✓
☐	empír	✗
☐	novorenesance	✗

2 - Quiz
Co přivezl Jan Nepomuk Harrach lesníkům? 20 sec

☒	lyže	✓
☐	kabáty	✗
☐	pily	✗
☐	tašky	✗

3 - True or false
Harrachové vlastnili zámek jako jediný rod. 20 sec

☒	True	✓
☐	False	✗

Obr. 8 – kvíz Kahoot!, část 1

Zdroj: vlastní zpracování prostřednictvím aplikace Kahoot!

4 - Quiz		
Co se na zámku stalo v roce 1914?		20 sec
☐	byl vytopen	✗
☒	byl zelektrifikován	✓
☐	byl osídlen vojsky	✗
☐	byl poničen krupobitím	✗
5 - True or false		
Harrachovské sklárny Nový Svět jsou dodnes činné.		20 sec
☒	True	✓
☐	False	✗
6 - Quiz		
Zámek sloužil jako letní ale především i _____ sídlo.		20 sec
☐	zimní	✗
☒	lovecké	✓
☐	muzejní	✗
☐	divadelní	✗
7 - True or false		
Posledními majiteli zámku byli Jan Harrach s manželkou Stephanii.		20 sec
☒	True	✓
☐	False	✗

Obr. 9 – kvíz Kahoot!, část 2

Zdroj: vlastní zpracování prostřednictvím aplikace Kahoot!

8 - Quiz		
Velice podobný zámek Hrádku u Nechanic se nachází?		20 sec
☐	v Opočně	✗
☐	v Novém Městě nad Metují	✗
☒	v Hluboké nad Vltavou	✓
☐	v Českém Krumlově	✗
9 - True or false		
Původní barva fasády zámku byla žlutá.		20 sec
☐	True	✗
☒	False	✓
10 - Quiz		
Pokoje členů hraběcí rodiny byly situovány především na?		20 sec
☐	sever	✗
☐	západ	✗
☒	jih	✓
☐	východ	✗

Obr. 10 – kvíz Kahoot!, část 3

Zdroj: vlastní zpracování prostřednictvím aplikace Kahoot!

Obr. 11 – QR kód pro zobrazení dotazníku

Zdroj: vlastní zpracování formuláře pomocí Google Formuláře

Obr. 12 – návrh trasy edukačního programu

Zdroj: vlastní zpracování pomocí portálu Mapy.cz

Obr. 13 – QR kód pro zobrazení dotazníku

Zdroj: vlastní zpracování formuláře pomocí Google Formuláře